

Seat No. : _____

DH-115

December-2013

B.Com. (CBCS) SEM. III

[Core Elective – 201] Ad. A/c. & Auditing

(Cost Accountancy – I)

(New Course)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) પડતરના હિસાબો રાખવાના ફાયદા જણાવો. 7
Discuss the advantages of Cost Accounting.
અથવા/OR
પડતરનું કાર્યાનુસાર વર્ગીકરણ સમજાવો.
Explain "Functional Classification of Cost"
- (B) ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) 4
Write short notes on (any two) :
(1) સેવા પડતર
Operating Costing.
(2) પડતરનું કેન્દ્ર
Cost Centre.
(3) સ્થિર ખર્ચ અને ચલિત ખર્ચ
Fixed and Variable expenses.
- (C) નીચેના ઉદ્યોગ માટે પડતરની કઈ પદ્ધતિ અપનાવશો તે કારણ સહિત સમજાવો. (ગમે તે બે) 3
Explain giving reasons, which method of costing would you employ for the following (any two) :
(1) લોટની મીલ
Flour Mills
(2) પેસેન્જર બસ
Passenger-transport service
(3) હોટલ ઉદ્યોગ
Hotel Industry
(4) રસાયણ ઉદ્યોગ
Chemical industry

2. (A) (1) સ્ટોરની X આઈટમની એપ્રિલ-2013 ની આવક અને જાવકની નીચે આપેલી વિગતો પરથી બિનકાર્ડ નં. M-161 તૈયાર કરો :

2013		કિ.ગ્રા.
એપ્રિલ - 1	શરૂનો સ્ટોક	15000
" 3	માગણી પત્ર નં.-11 ની જાવક	7800
" 5	માગણી પત્ર નં.-12 ની જાવક	1200
" 8	વેપારી પાસેથી ચલન નં.-31 થી આવક	18000
" 10	માગણીપત્ર નં.-13 ની જાવક	6000
" 15	માગણીપત્ર નં.-14 ની જાવક	3000
" 25	વેપારી પાસેથી ચલન નં.-40 થી આવક	6000
" 30	માગણીપત્ર નં.-15 ની જાવક	2700

સ્ટોક ચકાસનારની તા. 15 સવારની તપાસ દરમિયાન 300 કિ.ગ્રા. ઘટ જણાઈ છે.

	કિ.ગ્રા.
મહત્તમ મર્યાદા	30000
લઘુત્તમ મર્યાદા	4800
વરદી સપાટી	14400

From the following information regarding receipts and issues of 'X' item of Store in April-2013, prepare Bin Card No. M-161.

2013		Kg.
April - 1	Opening Stock	15000
" 3	Issued on requisition No.-11	7800
" 5	Issued on requisition No.-12	1200
" 8	Received from a supplier by Chalan No.-31	18000
" 10	Issued on requisition No.-13	6000
" 15	Issued on requisition No.-14	3000
" 25	Received from a supplier by Chalan No.-40	6000
" 30	Issued on requisition No.-15	2700

Examination by the stock verifier on 15th, Morning revealed a shortage of 300 kg.

	Kg.
Maximum limit was	30000
Minimum limit was	4800
Ordering level was	14400

- (2) નીચેની માહિતી પરથી કાચા માલ માટે વરદી સપાટી, લઘુત્તમ સપાટી, ગુરુત્તમ જથ્થો અને સરેરાશ સ્ટોક સપાટીની ગણતરી કરો.

3

- સરેરાશ વપરાશ - દર અઠવાડિયે - 14000 units
- લઘુત્તમ વપરાશ - દર અઠવાડિયે - 7000 units
- ગુરુત્તમ વપરાશ - દર અઠવાડિયે - 21000 units
- આર્થિક વરદી જથ્થો - 84000 units
- વરદી મુદ્ત - 4 to 6 week

From the following information calculate, Ordering level, Minimum level, Maximum level and Average stock level for raw material.

- Average usage per week - 14000 units
- Minimum usage per week - 7000 units
- Maximum usage per week - 21000 units
- Economic order quantity - 84000 units
- Delivery time - 4 to 6 week

અથવા/OR

- (A) (1) એક કારખાનામાં માર્ચ 2013 દરમિયાન "M" અંગે આવક અને જાવકની માહિતી નીચે મુજબ છે.

7

તારીખ	વિગત	જથ્થો કિ.ગ્રા.	કુલ કિંમત ₹
01-3-13	શરૂની બાકી	1000	20,000
05-3-13	ખરીદી	7000	1,26,000
08-3-13	ખરીદી	4000	88,000
13-3-13	પૂરો પાડેલ માલસામાન	4800	-
15-3-13	ખરીદી	800	20,000
19-3-13	પૂરો પાડેલ માલસામાન	4000	-
20-3-13	ખરીદી	4000	60,800
25-3-13	પૂરો પાડેલ માલસામાન	6000	-

તા. 13-3-13 અને 18-3-13 ના રોજની જાવકની કિંમત નક્કી કરવા માટે અનુક્રમે "ફિફો" (FIFO) અને "લીફો" (LIFO) પદ્ધતિ અપનાવાઈ છે. જ્યારે તા. 20-3-13 ના રોજથી જાવકના મૂલ્યાંકન માટે "ભારીત સરેરાશ" પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું છે. માલસામાનના સ્ટોકનું પત્રક તૈયાર કરો.

The following is a summary of receipts and issues of Material "M" in a factory during March - 2013.

Date	Particulars	Quantity Kg.	Total Amount ₹
01-3-13	Opening Balance	1000	20,000
05-3-13	Purchased	7000	1,26,000
08-3-13	Purchased	4000	88,000
13-3-13	Issued	4800	-
15-3-13	Purchased	800	20,000
19-3-13	Issued	4000	-
20-3-13	Purchased	4000	60,800
25-3-13	Issued	6000	-

The Material issued on 13-3-13 and 18-3-13 were priced on "FIFO" and "LIFO" basis respectively. It was decided to price the issues by "Weighted Average Method" from 20-3-13.

Prepare Stock Register for material.

(2) નીચે આપેલી માહિતી પરથી આર્થિક વરદી જથ્થો શોધો.

વાર્ષિક વપરાશ — 27000 એકમો

એકમદીઠ કિંમત — ₹ 97.20

ઓર્ડર મૂકવાનો ખર્ચ — ₹ 45.00

એકમનો સંગ્રહ ખર્ચ — 10%

From the following information Calculate Economic Order Quantity (EOQ)

Annual consumption — 27000 units

Cost per unit — ₹ 97.20

Cost of placing an order — ₹ 45.00

Cost of Storing unit — 10%

(B) ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે એક) :

Write short note on (any one) :

(1) માલસામાનનું A-B-C વર્ગીકરણ

A-B-C Analysis of material

(2) ઉત્પાદન માટે માલ આપવાની કિંમત નિર્ધારણની "ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ"

"Weighted Average Method" of the pricing to the issue of material for production.

અથવા/OR

માલની સતત ગણતરી એટલે શું ? તેના લાભો જણાવો.

What is perpetual inventory ? State its advantages.

3. (A) એક કારખાનામાં મીરા, પીન્કી અને રાજુ ત્રણ કામદારો છે. એક જોબ તૈયાર કરવાનો પ્રમાણ સમય 25 કલાક આપેલ છે. એક કલાકનો વેતન દર ₹ 40 છે. મીરા તે કામ પુરું કરવામાં 15 કલાક લે છે. પીન્કી તે કામ પુરું કરતાં 20 કલાક લે છે જ્યારે રાજુને 25 કલાક લાગે છે.

નીચેની પદ્ધતિ મુજબ દરેકને શું વેતન મળશે ?

(i) કાર્ય વેતન પ્રથા

(ii) હેલ્સી વેતન પ્રથા

(iii) રોવન વેતન પ્રથા

Mira, Pinky and Raju are three Labourers in a factory, Standard Time allowed for a job is 25 hours. Wage rate per hour is ₹ 40. To finish the job Mira takes 15 hours, Pinky takes 20 hours and Raju takes 25 hours.

What wages will have to be paid to each one as per the following methods ?

(i) Piece Wage System

(ii) Halsey Wage System

(iii) Rowan Wage System

અથવા/OR

નીચે આપેલ માહિતી પરથી મજૂર ફેરબદલી દરની ગણતરી કરો.

- (i) છૂટા થયેલ કામદારની પદ્ધતિ
- (ii) પુનઃ સ્થાપના પદ્ધતિ
- (iii) સંયુક્ત પદ્ધતિ

વર્ષની શરૂઆતમાં કામદારની સંખ્યા	2000
વર્ષના અંતે કામદારની સંખ્યા	1500
રાજીનામુ આપી છૂટા થયેલા કામદારો	150
છૂટા કરેલા કામદારો	100
નવા જોડાયેલા કામદારો	250
(જે પૈકી 50 કામદારો વિસ્તરણ યોજના માટે નીમવામાં આવ્યા હતા.)	

From the following details, calculate Labour Turnover Rate under :

- (i) Separation Method
- (ii) Replacement Method and
- (iii) FLUX Method

No. of employees at the beginning of the year	2000
No. of employees at the end of the year	1500
No. of employees resigned	150
No. of employees discharged	100
No. of employees replaced	250
(of which 50 workers taken under expansion plan)	

(B) ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે એક) :

Write short note on (any one) :

- (1) ટેલરની ભિન્ન વેતન દરની પદ્ધતિ
Taylor's Differential piece wage system.
- (2) સહભાગીદારી યોજના
Co-partnership system.

અથવા/OR

મજૂર ફેરબદલી દર એટલે શું ? મજૂર ફેરબદલીના કારણો કયા છે ?

What is Labour Turnover Rate ? What are the causes of Labour Turnover ?

4. કિર્તન લિમિટેડ કંપનીમાં ત્રણ ઉત્પાદન વિભાગ A, B અને C તથા બે સેવા વિભાગ "X" અને "Y" છે. માર્ચ 2013 દરમિયાન ખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે.

વિગત	₹
ભાડુ અને વેરા	38,000
વીજળી બત્તી	25,000
કેન્ટીન ખર્ચ	45,000
વીમો	15,000
પરોક્ષ મજૂરી	30,000
કામદાર રાજ્ય વીમા યોજનામાં ફાળો	12,500
ઘસારો	90,000
પાવર	1,12,500

અન્ય માહિતી :

વિગત	A	B	C	X	Y
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (₹)	45,000	37,500	30,000	22,500	15,000
યંત્રની કિંમત (₹)	6,00,000	4,00,000	3,00,000	1,00,000	1,00,000
વીજળીના પોઈન્ટ	60	40	40	30	30
યંત્રના હોર્સ પાવર	60	60	30	-	-
રોકેલી જગ્યા (ચો. ફૂટ)	600	400	500	200	200
કામદારની સંખ્યા	50	60	40	20	10

સેવા વિભાગો "X" અને "Y" નો લાભ અન્ય વિભાગોએ નીચે મુજબના પ્રમાણમાં લીધો છે.

વિગત	A	B	C	X	Y
વિભાગ - X	20%	30%	30%	-	20%
વિભાગ - Y	30%	30%	30%	10%	-

- (1) પરોક્ષ ખર્ચની જુદા જુદા વિભાગો વચ્ચે ફાળવણી અને
- (2) સેવા વિભાગોના ખર્ચની ઉત્પાદન વિભાગો વચ્ચે ફાળવણી દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો. (પુનરાવર્તિત ફાળવણીની પદ્ધતિ)

The Kirtan Ltd. has three production department A, B and C and two service department "X" & "Y" for the month of March 2013, department expenses are as under :

Particulars	₹
Rent and Taxes	38,000
Lighting	25,000
Canteen expenses	45,000
Insurance	15,000
Indirect Wages	30,000
Contribution to ESI	12,500
Depreciation	90,000
Power	1,12,500

Other Information :

Particulars	A	B	C	X	Y
Direct Wages (₹)	45,000	37,500	30,000	22,500	15,000
Cost of Machine (₹)	6,00,000	4,00,000	3,00,000	1,00,000	1,00,000
Lighting point	60	40	40	30	30
Horse Power of Machine	60	60	30	—	—
Space occupied (Sq. feet)	600	400	500	200	200
Number of workers	50	60	40	20	10

The benefit of service department "X" and "Y" is derived by the other department in the following proportion.

Particulars	A	B	C	X	Y
Department X	20%	30%	30%	—	20%
Department Y	30%	30%	30%	10%	—

Prepare as statement showing

- (1) Distribution of overheads to various department and
- (2) Distribution of expenses of service department to production departments (Repeated Distribution Method)

અથવા/OR

- (A) એક કારખાનામાં લગભગ બધું જ કામ એક સરખા પાંચ યંત્રો દ્વારા કરવામાં આવે છે. આ કારખાનાનો વાર્ષિક ખર્ચ નીચે મુજબ છે :

10

વિગત	₹
(1) ભાડુ અને વેરા - વાર્ષિક	15,000
(2) વપરાયેલ પાવર યુનિટ દીઠ 10 પૈસા લેખે - વાર્ષિક	12,000
(3) યંત્રોનો સમારકામ અને નિભાવખર્ચ - વાર્ષિક	2,400
(4) કારખાનાની વીજળી - દીવાબત્તી - વાર્ષિક	2,000
(5) યંત્રોની દેખરેખ રાખનાર બે મજૂરોનો પગાર દરેકનો માસિક ₹ 1,500 લેખે	—
(6) સુપરવાઈઝરનો પગાર માસિક	3,000
(7) પરચૂરણ માલસામગ્રી ખર્ચ વાર્ષિક	250
(8) દરેક યંત્રનો વાર્ષિક ઘસારો	3,120
(9) યંત્રોનો ભાડા ખરીદીનો હપ્તો - વાર્ષિક (₹ 750 વ્યાજ સહિત)	3,000
(10) દરેક યંત્રનો કલાક દીઠ પાવરનો વપરાશ 10 યુનિટ છે.	

ઉપરની માહિતી પરથી યાંત્રિક કલાક દર શોધો.

Production is carried out by five identical machines in a factory. The annual expenses of the factory are as under :

Particulars	₹
(1) Rent and rates – yearly	15,000
(2) Annual consumption of power at the rate of 10 paise per unit	12,000
(3) Repairs and maintenance of machines – annual	2,400
(4) Lighting for the factory – yearly	2,000
(5) Salary of two workers looking after the machines – at the rate of ₹ 1,500 p.m. for each worker	–
(6) Supervisor's Salary (monthly)	3,000
(7) Sundry Material (yearly)	250
(8) Depreciation of each machine (yearly)	3,120
(9) Hire purchase instalment of machines – yearly (including interest ₹ 750)	3,000
(10) Consumption of power is 10 units per hour for each machine.	–

From the above information, calculate the machine hour rate.

(B) 2000 એકમોના ઉત્પાદનની પડતર નીચે મુજબ છે.

માલસામાન	–	15,000
મજૂરી	–	10,000
શિરોપરી ખર્ચા (સ્થિર અને ચલિત)	–	5000

કંપની 5000 એકમોનું ઉત્પાદન કરીને એકમદીઠ ₹ 20 લેખે વેચી ₹ 27,250 નો નફો કરે છે. તો સ્થિર અને ચલિત શિરોપરી ખર્ચા શોધો.

The cost of producing 2000 units of a commodity consist of

Materials	–	15,000
Wages	–	10,000
Overhead charges (Fixed and Variable)	–	5000

The company produces and sells 5000 units at ₹ 20 per unit and makes a profit of ₹ 27,250. Find out the amount of fixed and variable overheads respectively.

5. નીચે આપેલા વિકલ્પો પૈકી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો : (દરેકનો 1 ગુણ છે)
(જરૂરી ગણતરી/કારણ દર્શાવો.)

Choose the right answer from the multiple options (1 mark each)
(with calculation/ reason).

(1) નીચેના પૈકી કયો ખર્ચ પેદાશ પડતર ગણાય ?

- (A) વહીવટી સ્ટાફ પગાર
(B) પરોક્ષ માલસામાન
(C) સેલ્સમેનનું કમીશન
(D) બેંકલોનનું વ્યાજ

Which one of the following expense is a "Product Cost" ?

- (A) Administrative Staff Salary
(B) Indirect Materials
(C) Salesman's Commission
(D) Interest on Bank Loan

(2) દવા બનાવતી કંપની પડતરની કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે ?

- (A) બેચ પડતર (B) વિવિધ પડતર
(C) કોન્ટ્રાક્ટ પડતર (D) જોબ પડતર

Which Cost Accounting Method is used in Pharma Medicine Industry ?

- (A) Batch Costing (B) Multiple Costing
(C) Contract Costing (D) Job Costing

(3) નીચેના પૈકી કયો માલસામાન પરોક્ષ માલસામાન છે ?

- (A) કાપડ બનાવવામાં સૂતર (B) ફર્નિચર બનાવવામાં લાકડું
(C) ચંત્ર ચલાવવામાં વપરાતું ઓઈલ (D) ખાંડ બનાવવામાં વપરાતી શેરડી

Which of the following materials is called indirect materials ?

- (A) Yarn used in Weaving Industry
(B) Wood used in making Wooden Furniture
(C) Oil used in running Machinery
(D) Sugarcane used in making Sugar.

(4) શરૂનો સ્ટોક ₹ 25,000, ખરીદી ₹ 81,250 અને છેવટનો સ્ટોક ₹ 12,500 છે. માલસામાન ફેરબદલી દર કેટલો હશે ?

- (A) 3 ગણો (B) 5 ગણો
(C) 1 ગણો (D) 3.5 ગણો

Opening Stock ₹ 25,000, Purchases ₹ 81,250, Closing Stock ₹ 12,500. Calculate Stock Turnover Rate.

- (A) 3 times (B) 5 times
(C) 1 time (D) 3.5 times

(5) સૌથી વધુ ફાયદાકારક હોય તેવા માલની ખરીદીનો જથ્થો એટલે -

- (A) ગુરુત્તમ જથ્થો (B) લઘુત્તમ જથ્થો
(C) આર્થિક વરદી જથ્થો (D) સરેરાશ જથ્થો

Most Profitable Quantity to purchase is called

- (A) Maximum Quantity (B) Minimum Quantity
(C) Economical Ordering Quantity (D) Average Quantity

(6) કઈ પદ્ધતિમાં આખર સ્ટોકની કિંમત ચાલુ બજાર ભાવની કિંમત નજીક હોય છે.

- (A) ફિફો પદ્ધતિ (B) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ
(C) લિફો પદ્ધતિ (D) નિશ્ચિત ભાવ પદ્ધતિ

In which method stock is valued at a price which is almost nearer to current market price ?

- (A) FIFO (B) Weighted Average
(C) LIFO (D) Fixed Price Method

(7) 100 એકમની ભારિત સરેરાશ ₹ 280 છે તેમાંથી 40 એકમની કુલ પડતર ₹ 10,000 છે તો બાકીના એકમની એકમદીઠ પડતર કેટલી હશે ?

- (A) ₹ 300 (B) ₹ 250
(C) ₹ 280 (D) ₹ 480

Weighted Average of 100 units is ₹ 280. Out of it total cost of 40 units is ₹ 10,000. What would be per unit cost of remaining units ?

- (A) ₹ 300 (B) ₹ 250
(C) ₹ 280 (D) ₹ 480

(8) એક કાર્યનો પ્રમાણ સમય 20 કલાક છે. કારીગરને કલાકના ₹ 15 પ્રમાણે વેતન અપાય છે. કાર્ય માટે ખરેખર લીધેલ સમય 16 કલાક છે. તો કાર્ય વેતન પ્રથા પ્રમાણે મળતું વેતન કેટલું ?

- (A) ₹ 320 (B) ₹ 300
(C) ₹ 80 (D) ₹ 160

Standard time fixed for a job is 20 hours. A worker is paid at ₹ 15 per hour. The actual time taken to complete the job is 16 hours. Calculate the total wages according to time wage system ?

- (A) ₹ 320 (B) ₹ 300
(C) ₹ 80 (D) ₹ 160

(9) નીચે પૈકી કઈ વેતન પ્રથા વ્યક્તિગત પ્રોત્સાહક વેતન પ્રથા નથી ?

- (A) બિડોક્સ યોજના (B) ટેલરની ભિન્ન વેતનદરની યોજના
(C) મેરિકની વિવિધ વેતનદર યોજના (D) સહભાગીદારી

Out of the following which wage system is not treated as an Individual incentive wage system ?

- (A) Bedeaux plan
(B) Taylor's different piece rate plan
(C) Merrick's multiple wage rate system
(D) Co-partnership

(10) ઓઈલ એન્જિન બનાવતા ઉદ્યોગમાં સેવા વિભાગ તરીકે નીચે પૈકી કોનો સમાવેશ થાય છે ?

- (A) ફાઉન્ડ્રી વિભાગ (B) કાસ્ટિંગ વિભાગ
(C) મોલ્ડિંગ વિભાગ (D) સ્ટોર્સ વિભાગ

Out of the following which is included as service department for manufacturing of oil engine industry ?

- (A) Foundry department (B) Casting department
(C) Moulding department (D) Stores department

(11) એક યંત્રની કિંમત ₹ 83,000 છે, તેની ભંગાર કિંમત ₹ 6,000, યંત્ર ગોઠવવાનો ખર્ચ ₹ 3,000 અને તેનું ઉપયોગી આયુષ્ય 8 વર્ષ છે. તો ઘસારો કેટલો ?

- (A) ₹ 8,000 (B) ₹ 7,700
(C) ₹ 7,400 (D) ₹ 9,200

If a Machine Cost ₹ 83,000, its scrap value is ₹ 6,000, Installation charges is ₹ 3,000 and its useful life is 8 years then what will be the depreciation ?

- (A) ₹ 8,000 (B) ₹ 7,700
(C) ₹ 7,400 (D) ₹ 9,200

(12) એક કારખાનામાં યાંત્રિક કલાક અને પરોક્ષ ખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે.

યંત્ર કલાકો	7000	8000	4000	6000
પરોક્ષ ખર્ચ ₹	72,500	80,000	50,000	65,000

તો ઉપરના સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચની રકમ :

- (A) ₹ 20,000 (B) ₹ 30,000
(C) ₹ 35,000 (D) ₹ 17,500

The following information is given for a factory of the overheads costs and machine hours.

Machine Hours	7000	8000	4000	6000
Overheads costs ₹	72,500	80,000	50,000	65,000

The fixed cost element included in the above data :

- (A) ₹ 20,000 (B) ₹ 30,000
(C) ₹ 35,000 (D) ₹ 17,500

(13) યુગપત્ સમીકરણ પદ્ધતિ

- (A) કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચની ફાળવણીની પદ્ધતિ છે.
(B) સેવા વિભાગના ખર્ચ ઉત્પાદન વિભાગો ખાતે ફાળવવાની પદ્ધતિ છે.
(C) વહિવટી ખર્ચની ઉત્પાદન ખાતે ફાળવણીની પદ્ધતિ છે.
(D) પરોક્ષ ખર્ચના પૂર્વ નિર્ધારિત વસૂલાતના દરની પદ્ધતિ છે.

The simultaneous equation method is a method for

- (A) Apportionment of factory overheads.
(B) Apportionment of service department expenses over production departments.
(C) Apportionment of administrative expenses to production.
(D) Pre-determined recovery rate for overheads.

(14) કર્મચારી રાજ્ય વિમા યોજનાનો ખર્ચ જુદાં જુદાં વિભાગો વચ્ચે કઈ રીતે ફાળવવામાં આવે છે ?

- (A) પ્રત્યક્ષ મજૂરીને આધારે (B) પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાક દરને આધારે
(C) કામદારોની સંખ્યાને આધારે (D) એકપણ નહીં

Contribution to Employees State Insurance Scheme will be apportioned according

- (A) Direct Labour (B) Direct Labour hour rate
(C) Number of worker (D) None of the above